

Sànchez, Artadi i la veritat de l'1-O

«Agradi o no escoltar-ho, el recurs al referèndum unilateral era, estratègicament, la manera de pressionar Rajoy perquè acceptés seure a pactar una consulta a l'escoesa»

En llegir l'article de rèplica de Jordi Sànchez a Oriol Junqueras, vaig pensar que el secretari general de Junts havia sortit a donar un calbot al líder d'ERC mentre havia deixat la rereguarda descoberta. El tret li ha sortit una mica per la culata. Hi ha un fragment del text de Sànchez que estava cantat que disgustaria les bases i altres dirigents del partit de Puigdemont, a més de produir reaccions adverses entre aquells que viuen en una bombolla que els permet sentir-se sempre purs, coherents i més patriotes que ningú.

El màxim responsable orgànic de Junts escriu això: "De fet, soc dels qui creuen que l'1 d'octubre va ser concebut més per forçar el govern espanyol a obrir una via de diàleg i negociació per assolir un referèndum acordat que per proclamar efectivament la independència". Té tota la raó. Aquí l'estrateg Sànchez s'allibera de la consigna (i dels arguments a mida) i permet que la veritat surti nua a escena. Qualsevol que hagi estudiat una mica els fets i les dinàmiques del procés sap que aquest enunciat respon fidelment al plantejament que movia Puigdemont, Junqueras i el nucli que impulsava el referèndum unilateral. No és una creença de Jordi Sànchez, és la realitat del que es pretenia aconseguir llavors, al marge del significat que s'ha donat després a un gran acte de desobediència que va provocar la repressió de l'Estat. Per dir i escriure el que ara apunta tranquil·lament un dels líders empresonats, alguns hem estat atacats per aquells que no volen que l'encanteri s'esvaeixi.

Agradi o no escoltar-ho, el recurs al referèndum unilateral era, estratègicament, la manera de pressionar Rajoy perquè acceptés seure a pactar una consulta a l'escoesa. Sempre va ser així en la pissarra dels líders convergents i republicans, i també -en aquell moment- per a les dues entitats sobiranistes, l'ANC i Òmnium. Potser hi havia consellers o conselleres del Govern que això no ho sabien o no ho volien saber, aquesta és una història que encara no s'ha acabat d'explicar. Com en tantes situacions que conformen el procés, es va anar fabricant un malentès de proporcions enormes, d'una manera imparabile, a mesura que ens anàvem apropant al Primer d'Octubre. Arribat el dia, ni Puigdemont ni Junqueras tenien ganes de repetir que tot aquell esforç era només per pressionar el govern espanyol. Altrament, per impressionar Madrid ja anava bé crear l'efecte d'un referèndum que, per si sol, podria desconnectar Catalunya de l'Estat espanyol. El joc de la simulació és sempre arriscat: un cop es posa en marxa, pot escapar-se de les mans.

Què va implicar el malentès que generava el lema "referèndum o referèndum"? Que, per a una gran majoria de persones que van prendre part en l'organització de l'1-O i van defensar les urnes amb els seus cossos, aquella fita ja no era per pressionar Rajoy per poder votar legalment algun dia. Per a una gran majoria dels que van anar a votar, el Primer d'Octubre era la porta a la independència, ras i curt. Això comportava oblidar que ningú reconeixeria la validesa d'aquella consulta i que, per tant, no donaria lloc a un mandat aplicable. La intenció dels dirigents del procés va quedar tapada, esbaldida, arraconada i superada per l'onada d'il·lusió, indignació i esperança que va provocar un referèndum que se celebra malgrat tenir en contra l'Estat. La confusió anava a favor de la meta anhelada: hem amagat les urnes durant moltes setmanes, hem aconseguit votar malgrat els cops de porra, hem demostrat que som una nació que desobeeix i planta cara. Amb tot això vam fabricar una conclusió que, després, no va ser certa: ja hem saltat la paret.

La realitat és que no la vam saltar. Perquè la intenció política mai va ser saltar-la de debò, sinó portar Rajoy a la taula de negociació, com ha escrit Sànchez. Dit d'una altra manera, el referèndum unilateral era només un mecanisme de pressió per obtenir-ne un de plenament

acordat amb l'Estat espanyol. Però els cops de porra i l'èxit de l'acció col·lectiva van donar un sentit nou a l'esdeveniment, el van recobrir d'una dimensió política especial que va desbordar els líders del procés. La repressió policial va atorgar una gran victòria moral a l'independentisme, però no va convertir el resultat de les urnes en un mandat. El nus actual sobre el sentit del procés passa per aquests malentesos.

Elsa Artadi, vicepresidenta de Junts, ha discrepat de Jordi Sànchez i ha dit que la gran jornada va donar lloc a "un mandat", en la línia de Torra. Josep Rius, l'altre vicepresident del partit de Puigdemont, ha volgut deixar clar que l'1-O ?va ser un referèndum?. D'altra banda, Elisenda Paluzie ha aprofitat el moment per fer-se sentir. L'anàlisi del secretari general de Junts sobre la concepció original del Primer d'Octubre ha desfermat tots els dimonis processistes: representa una injecció de veritat en una narrativa atrapada en un marc emocional, que impedeix parlar clar a la ciutadania.

No sé si Sànchez va preveure que, al seu partit, alguns ara l'assenyalaran per haver gosat dir públicament el que no diuen ni Artadi, ni Borràs, ni Puigdemont. Està fent un torcebraç o només es tracta de no voler passar per idiota? Jordi Sànchez ens ha recordat que l'independentisme només creixerà a partir d'evitar l'autoengany i la condescendència amb els seus votants.